

дотримання їх прав та обов'язків. Крім цього, відділи охорони здоров'я, відділи у справах національностей, управління у справах сім'ї та молоді, освіти спільно співпрацюють над вирішенням питань забезпечення гарантій та реалізації прав дитини в сфері організації дитячого оздоровлення та відпочинку, впровадження порядку надання оздоровчих послуг, основних напрямів створення соціально-економічних умов для забезпечення права дітей на оздоровлення та відпочинок, сприятливих умов для якісного оздоровлення та відпочинку.

А з врахуванням того, що важливим моментом державної політики у сфері дитячого відпочинку та оздоровлення є взаємодія і партнерство органів державної влади з громадськими об'єднаннями: союзами, асоціаціями, фондами тощо, постійно виникають питання взаємодії, координації діяльності, які вирішуються в залежності від мобільності та професійності зацікавлених сторін. І дуже добре, коли такою стороною є органи публічної влади на різних рівнях, тоді вдається досягати спільної відповідальності і центральної, і регіональної влади. Адже сьогодні вони приймають постанови, розпорядження, укази, які повинні між собою узгоджуватися. І на практиці така відповідальність має поширюватися ще й на роботодавців, які також є зацікавленою стороною щодо оздоровлення та відпочинку підростаючого покоління. Все це потребує визначення окремого структурного підрозділу у системі виконавчої влади, який би координував таку діяльність і був сповна відповідальний за її результати.

Це надавало б змогу, визначаючи категорії дітей, які підлягають оздоровленню (чорнобильські діти, діти-сироти), впроваджувати єдиний підхід до забезпечення повноцінних умов для отримання комплексу відпочинкових послуг та послуг із оздоровлення. А відтак і не перекладати відповідальність за свою бездіяльність на інших, тих, хто забезпечує надання окремого виду послуг. Створення такої однієї структури по всій вертикалі органів виконавчої влади було б не тільки доцільно, а й економічно. Адже саме від того, наскільки виваженою та комплексною буде державна політика і політика місцевих органів влади у сфері оздоровлення та відпочинку дітей і молоді в літній період, який, безумовно, є найважливішим, залежатиме не лише збереження та відновлення здоров'я дітей, а й зміцнення майбутніх поколінь, які увійдуть до суспільного життя.

Соціальна ефективність організації та здійснення дитячого оздоровлення проявляється у високому рівні задоволення потреб дитячого населення країни в оздоровленні та відпочинку в регіоні. Тобто якщо в країні покращується стан здоров'я дитячого населення, зростає рівень задоволеності споживачів послуг з дитячого оздоровлення та відпочинку у конкретному регіоні, завдяки розвитку дитячих санаторно-курортних та оздоровчих закладів створюється значна кількість робочих місць, то спостерігається відповідність результатів функціонування дитячих санаторно-курортних та оздоровчих закладів основним соціальним потребам суспільства, інтересам кожної дитини щодо покращення її здоров'я та відпочинку, забезпечення рівного доступу дітей різних соціальних груп до можливості оздоровитись.

А оскільки якісне оздоровлення дітей можливе виятково в умовах стаціонарного оздоровчого закладу, поза межами навчальних закладів, то шляхами подальшого удосконалення організації діяльності закладів оздоровлення та відпочинку дітей вважаємо не тільки прийняття державної цільової соціальної програми

оздоровлення та відпочинку дітей, а й створення єдиної структурної одиниці у вертикалі органів виконавчої влади, відповідальної за оздоровлення та відпочинок дітей. Це надасть змогу реалізувати основні засади державної політики у даній сфері. Тобто, здійснювати координацію діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, забезпечуючи функціонування і розвиток мережі закладів (відновлення роботи тих закладів, що були закриті чи перепрофільовані), раціонально використовуючи їх матеріально-технічну базу, і підвищення якості кадрового забезпечення.

Відтак, у зв'язку з цим постають питання створення ефективних механізмів економічного стимулювання дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, насамперед, постійно діючих, з метою збереження і розвитку мережі таких закладів, що й потребує подальших наукових досліджень з метою забезпечення реалізації права дітей на повноцінне і якісне оздоровлення.

Література.

1. ВР вдосконалив механізм забезпечення сфери оздоровлення та відпочинку дітей // Українське незалежне інформаційне агентство новин (УНІАН). № 06. – 03 липня 2007 року. – С.6.
2. Закон України від 4 вересня 2008 року № 375-VI «Про оздоровлення та відпочинок дітей» // www.portal.rada.gov.ua.
3. Звіт про оздоровлення та відпочинок дітей у 2010 році/ Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту., Київ. – 2010. – 90 с.
4. Літнє оздоровлення: няньок багато, а діти не доглянуті // Розглянуто Колегією Рахункової палати 22.02.2012 ; <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16739136;jsessionid=F419A20F371C2819675737FCD79096E3>.
5. Наказ Міністерства соціальної політики від 19.01.2012 № 26 «Про затвердження Положення про Державний реєстр дитячих закладів оздоровлення та відпочинку». – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0176-12>.
6. Калініченко А.Г. Організація та оздоровлення дітей на регіональному рівні / А.Калініченко // Сучасна регіональна політика : освіта, наука, практика : матеріали підсумк. наук.-практ. конф. за міжнар. участю. 28 жовтня 2011 року. У 2-х томах. – Т. 1. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. – С. 154 – 156.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. N 2056-р «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2015 року». – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.

УДК 336.143

Наталія Клименко

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

У статті розглянуто принципи державного регулювання міжбюджетних відносин, які визначають

© Клименко Н.О., 2012.

економічні, правові та державно-управлінські аспекти зазначеного процесу. Міжбюджетні відносини є формою співпраці між центральними та місцевими органами влади, причина їх існування – регіональна асиметрія у джерелах доходів територіальних одиниць. Виважена політика державного регулювання міжбюджетних відносин дозволяє вирішити спектр проблем як державного, так і регіонального значення, забезпечити реалізацію бюджетного процесу. Визначені принципи повинні враховувати як наукові розробки, так і практичні пропозиції, які б відповідали сучасним потребам розвитку міжбюджетних відносин в Україні.

Ключові слова: принципи, державне регулювання міжбюджетних стосунків, правове, бюджетне, податкове регулювання, законодавство, регіональний розвиток.

↪ Система державних та місцевих фінансів країни перебуває у динамічному стані. Для реалізації завдань, що належать до компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування, є необхідність у збільшенні бюджетних ресурсів та виявленні потреби територіальних громад у конкретній послугі, тому треба доповнити існуючі принципи державного регулювання міжбюджетних відносин новими положеннями, адаптованими до сучасних потреб розвитку цих відносин.

↪ Принципи державного регулювання міжбюджетних відносин зафіксовані у нормативно-правових актах України, також вивченням даного питання займаються такі вчені у сфері економіки, права та державного управління, як: Воробйов Ю. Н., Кузьминчук Н. В., Луніна І. О., Круш П. В., Кожемяченко О. О., Опарін В. М., Павлюк К. В., Проноза П. В., Сунцова О. О., Усков І. В., Фещенко Л. В., Швець В. Я., Бандурка О. М., Близнюк О. С., Губерська Н. Л., Музика О. А., Усенко Р. А.; Балдич Н. І., Бодров В. Г.

↪ Незважаючи на достатньо тривалий період існування міжбюджетних відносин, принципи їх державного регулювання розглядаються науковцями в певній мірі фрагментарно, в залежності від спеціфіки дослідження. Вважаємо, що є необхідність у комплексному підході до досліджуваної проблематики.

↪ Проаналізувати сутність принципів державного регулювання міжбюджетних відносин та згрупувати їх.

↪ «Принцип (франц. *principe*, від лат. *principium* – начало, основа) – основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення теорії, вчення, науки, системи внутрішнього і міжнародного права [21]. В цілому підходи до визначення терміну «принцип» як у юридичних науках, так і в державному управлінні не відрізняються. В економічних науках, крім згаданого тлумачення, принципи визначаються як «встановлені, загальноприйняті, поширені правила господарських дій і властивостей економічних процесів» [8, с. 76].

Враховуючи комплексність поняття відносин між бюджетами та велику деталізованість бюджетних норм, характерно для бюджетних відносин, принципи їх державного регулювання включають у себе принципи правового регулювання, бюджетного та в деякій мірі податкового.

Так, у ст. 95 Конституції України визначено справедливий і неупереджений розподіл суспільного багатства між громадянами та територіальними громадами як основу побудови бюджетної системи. В ч.3 цієї ж статті

наголошується на потребі держави у збалансованості бюджету України [9]. У п.1 Рішення Конституційного суду України від 27.11.2008 № 26-рп/2008 збалансованість бюджету визначається як дотримання рівномірного співвідношення між доходами та видатками Державного бюджету та врахування загальносуспільних потреб при здійсненні розподільчих функцій державою [17].

Більшість принципів правового регулювання, характерних для бюджетного законодавства інших країн, реалізуються у ст. 7 Бюджетного кодексу України, де визначаються основні засади побудови бюджетної системи, зокрема: єдності бюджетної системи України, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості [2]. Можна згодитись з думкою Опаріна В. М. [13], що принципи, задекларовані у Бюджетному кодексі України, швидше є принципами бюджетного процесу та вимогами до самого бюджету.

У Росії діяв, але втратив чинність, Закон від 25.09.1997р № 126-ФЗ «Про фінансові основи місцевого самоврядування у Російській Федерації», в якому ст. 9 визначалися такі принципи побудови міжбюджетних відносин: взаємної відповідальності; застосування єдиної для всіх муніципальних утворень методології, що враховуватиме їх індивідуальні особливості; врівнювання доходів муніципалітетів; максимально можливе скорочення зустрічних фінансових потоків; компенсація місцевим бюджетам у випадку зменшення доходів або збільшення доходів, які виникають внаслідок рішень, що приймаються органами державної влади; підвищення зацікавленості органів місцевого самоуправління у збільшенні власних доходів місцевих бюджетів; гласність міжбюджетних відносин [7].

Розмежування власних та делегованих повноважень між органами державної влади та місцевого самоуправління здійснюється у законах України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні». Науковці та практики вважають назрілою потребу у деталізації та конкретизації цих правових норм.

У ч. 4. ст. 143 Конституції України йдеться про підконтрольність органів місцевого самоврядування перед органами виконавчої влади за здійснення тих повноважень, що їм делегували [9]. Одним з принципів місцевого самоврядування є його державна підтримка [4, ст. 4]. Спільним для місцевих державних адміністрацій та місцевого самоврядування є принцип поєднання державних і місцевих інтересів [5, ст. 3. та 4, ст. 4], що є визначальним для державного регулювання міжбюджетних відносин.

Переважну частину надходжень до бюджету складають надходження від податків, зборів та обов'язкових платежів. Прямопропорційна залежність бюджетної політики від податкової політики очевидна в рамках функціонування фінансової політики держави та міжбюджетних відносин. Відносини між державним та місцевими бюджетами доцільно розглядати в контексті взаємозв'язку бюджетної та податкової політик; такі вчені, як: Куценко Т. Ф., Чернякова Т. М., Балдич Н.І., розглядають бюджетно-податкову політику, незважаючи на розмежування у їх правовому регулюванні.

Оскільки податкові надходження після їх збору, мобілізації та перерозподілу стають доходами того бюджету, до якого вони зараховуються (бюджетними ресурсами), необхідно розглянути принципи, на яких ґрунтується податкова система України.

Принципи побудови та призначення системи оподаткування визначались ст. 3. Закону України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 № 1251-XII [6], а з прийняттям Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI [15]. В його ст. 4. визначаються основні засади податкового законодавства, які, у порівнянні з попереднім нормативно-правовим актом, зазнали деяких змін.

Принцип обов'язковості оподаткування трансформувалася у принципи загальності оподаткування та невідворотності настання відповідальності у разі порушення податкового законодавства; залишився незмінним принцип рівності та недопущення проявів податкової дискримінації.

Запроваджено новий принцип презумпції правомірності рішень платника у колізійних нормах законодавства. Принцип економічної обґрунтованості дістав назву фіскальної достатності.

Суперечливим по відношенню до перерозподільчої, регулятивної функції та призначення податків стало нормативне визначення принципу соціальної справедливості. По суті, його ототожнили з принципом рівнозначності і пропорційності, що існував у попередньому законі.

Принцип соціальної справедливості передбачає забезпечення мінімальних соціальних стандартів для соціально незахищених верств населення. Новими є принципи економічності та нейтральності оподаткування. Незмінними залишилися принципи стабільності, рівномірності та зручності сплати.

Принцип єдиного підходу до встановлення податків і зборів у новій редакції розширено, оскільки передбачено визначення на законодавчому рівні (у попередній редакції право встановлювати податки мали ВР, ВР АР Крим, міські, сільські, селищні ради, що забезпечувалось принципом компетенції) структурних елементів податку.

Зникли такі принципи, як стимулювання науково-технічного прогресу, підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності. Принцип доступності не названий у Податковому кодексі України, проте його реалізацію можемо бачити завдяки доступу до нормативно-правових актів, що регламентують питання оподаткування та можливості звернення за роз'ясненням та практичними аспектами застосування законодавства у громадській прийнятній відділенні державної податкової служби України.

Кожен з перелічених принципів, тим чи іншим чином, впливає на державне регулювання міжбюджетних відносин. Треба відзначити той факт, що не всі податки враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Крім податків є інші джерела бюджетних надходжень. Існує також проблема так званого експорту податків, коли податки сплачуються за місцем реєстрації суб'єкта господарювання, а не за місцем провадження господарської діяльності, що спричиняє статистичні диспропорції та викривлення показників на основі яких розраховується обсяг міжбюджетних трансфертів.

Норми бюджетного законодавства визначають основні правила, завдяки яким відбувається бюджетне регулювання, розрахунково-платіжні операції – тобто відбувається правозастосування бюджетних норм. Встановлення державою у законодавстві принципів побудови бюджетної системи означає закріплення прав на витрату коштів органами державної влади – коштів державного бюджету, адміністративно – територіальними одиницями – коштів місцевого бюджету. Розподіл доходних джерел та видаткових повноважень між рівнями

бюджетної системи є однією з функцій міжбюджетних відносин. Поєднання централізованих та децентралізованих рівнів завдяки органам державного управління та місцевого самоврядування дозволяє враховувати загальнодержавні та місцеві інтереси. Зв'язок між рівнями бюджетної системи забезпечується двома альтернативними принципами – єдності всіх бюджетів та автономності кожного бюджету.

Централізація відносин між бюджетами передбачає концентрацію бюджетних ресурсів у державному бюджеті та можливість надання рівноцінних стандартів суспільних послуг, але зменшується мотивація місцевих органів влади до зміцнення власної фінансової бази. Децентралізована модель міжбюджетних відносин передбачає вивчення потреб різних верств населення та розподіл відповідальності за прийняті рішення у бюджетно-податковій політиці між рівнями влади [3, с. 63]. Останнім часом спостерігається поєднання принципів централізації та децентралізації, що має втілення у концепції субсидіарності.

Розглянемо принципи побудови міжбюджетних відносин, виходячи з даної концепції. 1. Допомога влади вищого рівня місцевій владі спрямовується на розширення фінансової автономії та повноважень місцевої влади. Мета принципу – сприяння здобувати фінансові ресурси владі кожного рівня на виконання власних рішень. 2. Влада вищого рівня може втручатися у справи місцевої лише за умови, якщо остання нездатна вирішити певні проблеми. 3. Чіткий розподіл власних фінансових повноважень. 4. Співробітництво різних рівнів влади для реалізації спільних проектів. 5. Делегування управління центральними органами влади місцевим органам влади і навпаки на підставі угоди. Недоліками цієї концепції є необхідність правового урегулювання конфліктних ситуацій, що можуть виникати між різними рівнями влади з приводу їх фінансових взаємовідносин [18, с. 315–316].

Україна – унітарна держава. Серед науковців існують різні думки з приводу моделі організації міжбюджетних відносин в Україні. Частина їх вважає, що Україна обрала децентралізовану модель, але є й прихильники централізованої моделі. Зараз відбувається реформування міжбюджетних відносин в Україні.

Бюджетна система є комбінацією трьох основних принципів взаємодії бюджетів різних рівнів: а) формування бюджетної системи «згори донизу»; б) формування бюджетної системи «знизу догори»; в) паралельне формування бюджетної системи [10, С. 266–267] Як правило, формування бюджетної системи «згори донизу» характерно для бюджетного унітаризму, «знизу догори» – для бюджетного федералізму.

«Міжбюджетні відносини всередині країни ґрунтуються на таких принципах фінансово-правових наук: 1) збалансованість інтересів усіх учасників міжбюджетних відносин; 2) законодавче розмежування видаткових повноважень, відповідальності та доходних джерел між різними рівнями бюджетів; 3) самостійність бюджетів різних рівнів; 4) обґрунтованість надання фінансової допомоги та вирівнювання доходів місцевих бюджетів; 5) ефективність контролю за повнотою та цільовим характером використання фінансової допомоги» [12, с. 198–199].

Державне регулювання міжбюджетних відносин здійснюється на підставі наявності доходів у відповідному бюджеті та необхідності здійснення видатків у контексті здійснення власних та делегованих повноважень.

Для досягнення ефективності при розподілі видаткових зобов'язань необхідно дотримуватися таких

принципів: а) прерогативою центрального уряду є постачання суспільних благ, які мають національне значення (зовнішній ефект від яких поширюються за межі певних територій); б) місцеві органи відповідають за надання суспільних благ, користь від яких мають мешканці окремої території (відсутність зовнішнього ефекту для інших територій); в) місцеві органи відповідальні за фінансування тих суспільних благ, для яких важливим є врахування вибору місцевого населення» [1, с. 103].

Збалансування бюджетів не досягається тільки шляхом розмежування доходів та видатків, що обумовлюється різним рівнем бюджетної забезпеченості територіальних одиниць. Тому остаточне бюджетне вирівнювання досягається шляхом перерозподільчих процесів. Доходи та видатки місцевих бюджетів по відношенню до міжбюджетних трансфертів, по суті, поділяються на ті, що враховуються при їх визначенні, та ті, що не враховуються при визначенні доходів та видатків.

Швець В.Я. запропонував такі принципи побудови міжбюджетних відносин в Україні, як принцип ефективності та цільового використання наданої допомоги; збалансованості, справедливості та неупередженості; субсидіарності; прозорості [20]. Запропоновані автором принципи, до певної міри, повторюють, розширюють чи звужують принципи, що містяться у Бюджетному кодексі України. Слушною є думка названого автора про запровадження принципу відповідальності учасників міжбюджетних відносин. Запропонований принцип законодавчо не зафіксований у переліку принципів бюджетної системи, але Бюджетний кодекс України містить гл. 18 «Відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства» [2].

Павлюк К. В., крім відомих принципів, запропонував принцип політичної консолідації, що означає досягнення суспільної згоди відносно розподілу бюджетних ресурсів між бюджетами різних рівнів та створення умов для здійснення повноважень місцевою владою; принцип оптимального поєднання централізації та децентралізації на думку автора полягає у визначенні та розподілі бюджетних повноважень, доходів та витрат бюджетів [14].

Луніна І. О. пропонує економічні принципи розподілу видаткових повноважень, дохідних джерел та повноважень відносно надання суспільних послуг. Зокрема, науковець вважає, що розподіл повноважень повинен відповідати двом критеріям: 1) суспільні послуги, що надаються, повинні відповідати потребам економічних суб'єктів; 2) забезпечення ефективного надання суспільної послуги [11].

Дослідники – Фещенко Л. В., Проноза П. В., Кузьминчук Н. В. – вважають принципи економічної ефективності та соціальної справедливості принципами функціонування міжбюджетних відносин. Виділяють також принципи бюджетної відповідальності, політичної консолідації та доповнюють їх принципом територіальної інтеграції [1, с. 108–109].

Воробйов Ю. М. та Усков І. В. доповнюють існуючі принципи принципами податкової ініціативи, оцінки досягнутих результатів, регіональної об'ґрунтованості, рівноправності у вирішенні місцевих проблем та горизонтальних міжбюджетних відносин.

Принцип податкової ініціативи зумовлений законодавчо встановленим правом органів місцевого самоврядування на розширення податкової бази для збільшення власних надходжень до місцевих бюджетів. Принцип оцінки досягнутих результатів забезпечує конкурент-

ність між органами місцевої влади, тому що основою надання допомоги є зусилля цих органів влади у фінансовому забезпеченні виконання покладених на них повноважень. Принцип регіональної об'ґрунтованості реалізується завдяки політиці центральних органів влади – в частині створення умов як для регіонів-реципієнтів, так і для регіонів – донорів для самозабезпечення та зменшення залежності від централізованої допомоги. Принцип рівноправності у рішенні місцевих проблем означає участь центральних та місцевих органів влади у вирішенні бюджетних питань, зокрема, питань розподілу бюджетних ресурсів. Принцип горизонтальних міжбюджетних відносин дозволяє співпрацювати місцевим бюджетам по розподілу між ними фінансової допомоги без втручання центральних органів влади [3, с.68–69].

Розподіл коштів між бюджетами в Україні здійснюється на підставі формули, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів» від 08.12.2010 № 1149 [16]. Основні вимоги до визначення формули розподілу міжбюджетних трансфертів сформулював Дж. Мак-Мастер необхідно: а) враховувати відмінності у фінансових потребах територій та чітко визначити сферу їхньої відповідальності; б) компенсувати різницю між органами влади одного рівня у спроможності фінансувати видатки; в) створити стимули для використання власного доходного потенціалу місцевими органами влади; г) стабільність, передбачуваність та залежність від змін у потребах конкретних територій; д) заборона невмотивованої витрати суспільних коштів

Розподіл коштів між бюджетами за формулою надає можливість: 1) використовувати довгострокове планування та приймати раціональні фінансові рішення на місцевому рівні; 2) уникати суб'єктивних рішень та політичного впливу на обсяги фінансування [18, с. 343].

Існують також принципи – вимоги до надання трансфертів: а) трансферти можуть надаватися на загальні (поточні) та спеціальні цілі; б) чіткий механізм розподілу трансфертів, який дозволяє регіонам – донорам контролювати використання наданих коштів; в) при наданні трансфертів необхідно враховувати реальні потреби регіонів – реципієнтів у допомозі та їх фінансову спроможність; г) спеціальні трансферти повинні мати змінну складову, що змінюється в залежності від мети, на яку надається трансферт; д) трансферти на фінансування інфраструктурних проектів повинні надаватися лише у випадку дотримання одержувачами технічних умов, необхідних для впровадження такого проекту; е) місцеві органи влади, що отримали фінансову допомогу, підконтрольні до надавачів такої допомоги, їхня діяльність повинна підлягати фінансовому аудиту, а рішення повинні бути транспарентними [19, с. 32–33].

Отже, принципи, на яких будується система міжбюджетних відносин та здійснюється державне регулювання, переважно націлені на вирішення таких проблемних аспектів: створення умов для розвитку регіонів органами центральної влади; пошук можливостей місцевими органами влади для розширення обсягу фінансових надходжень у місцеві бюджети; розподіл доходів, видатків та міжбюджетних трансфертів між бюджетами; обсягу та потреби необхідної послуги для територіальної громади. Для уточнення принципів державного регулювання міжбюджетних відносин важливим питанням є визначення моделі таких відносин у країні, яка б кореспондувалась з фінансовими показниками на макро- та мікрорівні, зменшувала кількість зустрічних фінансових потоків.

Література.

1. Бюджетна система України: навч. посібник / Л.В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук; М-во освіти і науки України. - К. : Кондор, 2008. – 440 с
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Воробьев Ю.Н. Межбюджетные отношения в Украине: учебник / Ю.Н. Воробьев, И.В. Усков. – Симф.: АРИАЛ, 2010. – 275 с.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]/Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-ВР>.
5. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 № 586-XIV [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
6. Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 № 1251-XII (втратив чинність) [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>.
7. Закон Російської Федерації від 25.09.1997р. № 126-ФЗ «Про фінансові основи місцевого самоврядування у Російській Федерації».
8. Економічна енциклопедія.: у 3 т. / [Редкол.: Б.Д. Гаврилишин, С. В. Мочерний (відп. ред.), О.А. Устенко (заст. відп. ред.) та ін.] – К. ; Т : ВЦ «Акад.», 2000. – 952 с. – Т. 3. – с. 76.
9. Конституція України, Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254 к/96>.
10. Круш П.В. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: підручник / П.В. Круш, О.О. Кожемяченко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 320 с.
11. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин: [монографія] / І. О. Луніна. – К.: Інститут економічного прогнозування, 2006. – 393 с.
12. Місцеві фінанси в Україні: правове регулювання : [навч. посібник] / О.С. Близнюк, Н.Л. Губерська, О.А. Музика, Р. А. Усенко. – К. : Дакор : КНТ, 2007. – 316 с.
13. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): [монографія] / В.М. Опарін – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
14. Павлюк К. В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: [монографія] / К.В. Павлюк. – К.: НДФІ, 2006. – 584 с.
15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]/Режим доступу :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів» від 08.12.2010 № 1149 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1149-2010-п>.
17. Рішення Конституційного суду України від 27.11.2008 № 26-рп/2008 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v026p710-08/ed20120412/paran54#n54>
18. Сунцова О.О. Місцеві фінанси : [навч. посібник] / О.О. Сунцова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.
19. Transfers and Incentives in Intergovernmental Fiscal Relations. Richard M. Bird – Rotman School of Management, University of Toronto, World Bank Institute, 1999. – 38 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.econ.kuleuven.be/public/ndaaa08/Bird%25201999%2520transfer.pdf>.

20. Швець В. Я. О принципах совершенствования системы межбюджетных отношений в Украине / В.Я Швець // Экономика Украины. – 2004. – №3. – С. 32–35.
21. Юридична енциклопедія за ред. Шемшученка Ю.С. [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://leksika.com.ua/16211205/legal/printsip>.

УДК 351.858(477)

Зіновій Коваль

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМАТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ЯК СТРАТЕГІЧНОГО ЧИННИКА ПОДОЛАННЯ УКРАЇНОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ

Публікація присвячена актуальній проблемі визначення української національної ідеї, що виступає стратегічним управлінським чинником у подоланні Україною інформаційно-психологічної вразливості в умовах ведення проти неї деструктивного інформаційно-психологічного впливу. Розглядаються концептуальні підходи до розуміння механізму взаємодії народу і влади та запропоновані варіанти національної ідеї.

Ключові слова: національна ідея, національний ідеал, стратегія ідеологічного розвитку нації, стратегічний управлінський чинник, інформаційно-психологічний вплив.

✦ Відсутність чітко сформульованої національної ідеї негативно позначається на управлінському процесі подолання Україною інформаційно-психологічної вразливості, в умовах ведення проти неї деструктивного інформаційно-психологічного впливу, відсторонює народ від влади.

✦ Даній проблематиці присвячено роботи Нобелівського лауреата в галузі економіки 2001 року Майкла Спенса, академіка НАН і АПН України: В. Преснякова, доктора юридичних наук, професора, членкореспондента НАПрН України, ректора Національної академії внутрішніх справ В. Коваленка, професора Г. Почепцова, науковців А. Ліпкана, Ю. Максименка, В. Желіховського, О. Шибка, політолога Д. Видріна, народних депутатів В.Семенюк-Самсоненка, В. Колесніченка, А. Павловського та інших. Роботи вказаних авторів присвячені формулюванню та обґрунтуванню понять «національна ідея», «національний ідеал» та наповненню їх реальним і зрозумілим змістом.

✦ Підходи до визначення національної ідеї як стратегічного управлінського чинника все ще детально не розгорнуті, бачення їх фрагментарні та неузгоджені, єдиного їх розуміння немає. Авторам запропоновано свій варіант національної ідеї з її графічним розміщенням на малому Гербі України та розглядаються концептуальні підходи до розуміння механізму взаємодії народу та влади.

Постановка проблеми

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми